

1. Enake spodbude za vse investitorje.

V svetu, kjer države med seboj tekmujejo za delovna mesta, uveljavitev specifičnega zakona za podporo in podeljevanje nepovratnih sredstev tuji korporaciji samo po sebi ni sporno, če hkrati še ni systemskega zakona za ta namen. Toda dolgotrajna priprava systemskega zakona o spodbujanju investicij, ki bo veljal za vse investitorje, potiska druge, predvsem domače investitorje v neenakopraven, drugorazredni položaj. Zato zahtevamo:

- urgentno sprejetje systemskega zakona o spodbujanju investicij, ki bo vzpostavil pravno in ekonomsko enakopravnost vseh investitorjev, domačih in tujih, in
- enakopravna merila za domače in tuje investitorje pri vseh ukrepih iz naslova omenjenega zakona.

Utemeljitev:

Lex Magna je bil sprejet v izjemno hitrem času, kar pomeni, da je zakone in druge predpise za izboljšanje investicijskega okolja moč pripraviti in uveljaviti hitro, če je le politična volja. Toda pristojni systemski zakon o spodbujanju investicij se pripravlja že skoraj dve leti, kar povzroča ekonomsko in pravno neenakopravnost investitorjev. Zahtevamo, da se zakon o spodbujanju investicij sprejme hitro.

2. Dodatne investicijske olajšave.

Za investicijo v nove proizvodne zmogljivosti:

- predlagamo občinam, da uvedejo posebne investicijske olajšave za nove ali širitvene investicije, denimo v obliki oprostitve plačila komunalnih prispevkov, v odvisnosti od perspektivnosti podjetja, pomembnosti panoge ali podjetja v občini zaradi tradicije in s tem povezanih kadrovskega potencialov, in sicer v višini do 100 odstotkov vrednosti komunalnega prispevka,
- predlagamo državi, da se na manj razvitih območjih Slovenije posebne olajšave prednostno povežejo z višjo dodano vrednostjo in produktivnostjo v dejavnosti, ne pa več z brezposelnostjo, ker kadrov ponekod že primanjkuje, zlasti strokovnih, drugod pa jih bo ob zdajšnjih trendih kmalu primanjkovalo.

Utemeljitev:

Zagotoviti na občinski ravni večjo proaktivnost pri privabljanju novih investitorjev, prednostno tistih, ki prinašajo višjo dodano vrednost in produktivnost na zaposlenega, s čimer bi država in občine prednostno spodbujale bolj skokovit razvoj manj razvitih in tudi drugih območij Slovenije.

3. Dodatno razbremenjeni 13. plača in 14. plača: nagrada za poslovno uspešnost in regres.

Predlagamo izplačilo obeh brez plačila prispevkov in dohodnine v višini do 200% povprečne mesečne plače zaposlenega v zadnjem letu. Podjetja naj sama odločijo, kako bodo nagradila

zaposlene za poslovno uspešnost. Na ta način imajo podjetja v času konjunktura možnost dodatnega stimuliranja kadrov brez uravnilovke.

Utemeljitev:

Iz podatkov o gibanju povprečnih plač in številu zaposlenih v zadnjem desetletju je jasno, da so zaposleni v gospodarstvu utrpeli večje žrtve kot drugi zaposleni v državi. Razlika med povprečnima bruto plačama v javnem in zasebnem sektorju se celo še povečuje. Država, ki je za takšne razmere najbolj odgovorna, je dolžna omogočiti bolj občutno stimulacijo brez davčnih obremenitev vsaj zaposlenim v uspešnih podjetjih.

4. Reforma dohodninske lestvice.

Predlagamo dvig meja vseh dohodninskih razredov, kot ukrep za povišanje neto prejemkov delojemalcev. Zgornje meje razredov bi se dvignile na 800 € (16 %), 2.000 € (27 %), 4.500 € (34 %) in 7.000 € (39 %).

Utemeljitev:

V Sloveniji so preveč obremenjene plače strokovnega in visoko strokovnega kadra. Zato jih je nujno razbremeniti. Ob tem pa tudi razbremeniti druge zaposlene v gospodarstvu. Namesto zviševanja plač v javnem sektorju naj vlada raje razbremeni plače vseh v državi, kar bi bilo bistveno bolj korektno in bi tudi bolj učinkovito prispevalo k rasti domače porabe in BDP.

5. Ukinitev najvišjega dohodninskega razreda.

Uveden je bil kot krizni ukrep. Čas je, da se ga ukine, saj so podjetja zaradi tega razreda pri motiviranju najboljših razvojnih kadrov v izrazito nekonkurenčnem položaju v primerjavi z razvitimi državami, kamor bežijo razvojni domači kadri.

Utemeljitev:

Ta krizni ukrep je nujno ukiniti, ker izrazito poslabšuje konkurenčnost slovenskih podjetij pri privabljanju visoko strokovnih kadrov. Zlasti tistih podjetij, ki tekmujejo na mednarodnih trgih. Podjetja v razvitih državah si namreč zaradi višje stopnje razvitosti lahko privoščijo višje investicije v visoko strokovne kadre, s čimer jih privabljajo tudi iz Slovenije. Slovenska podjetja ob podobnih stopnjah obremenitve plač težko tekmujejo s takšnimi pogoji, zato je razbremenitev plač kot eden od ukrepov za večjo motivacijo visoko razvojnih kadrov pomemben ukrep.

6. Postopna uvedba razvojne kapice.

V prvem koraku predlagamo uvedbo kapice na prispevke za pokojninsko in zdravstveno zavarovanje pri plači 4.000 € bruto/mesečno oz. 48.000 €/koledarsko leto. Razvojna kapica bi se nato postopoma zniževala iz leta v leto do 2-kratnika povprečne plače, najpozneje v petih letih.

Utemeljitev: Pokojnine so navzgor omejene, prispevki pa ne. Ni korektno, da zavarovanci dobijo manj, kot vplačajo. Zavedamo se, da sta blagajni pomembni, zato predlagamo postopno uvedbo kapice. Za začetek se za ta namen med drugim upošteva večje prilive v javne blagajne zaradi rasti in še vedno veljavnih kriznih ukrepov, kot sta višji DDV in najvišji dohodninski razred (vse dokler ne bo ukinjen). Poleg tega je nujno bistveno bolj poenotiti prispevne stopnje za različne statusne delovno aktivnih. Po drugi strani v času petih let lahko zaradi uresničitve ukrepov in strukturnih reform pričakujemo večji priliv v javne blagajne zaradi boljših gospodarskih rezultatov, kot bi bili sicer.

7. Neodvisnost kadrovskih štipendij od socialnih pomoči.

Kadrovske štipendije naj se - kot spodbuda marljivim dijakom in študentom - izvamejo iz skupnega dohodka gospodinjstva in tako ne vplivajo na druge ugodnosti, do katerih je družina upravičena iz programa socialnih pomoči.

Utemeljitev: S tem ukrepom bi dodatno spodbudili nadarjene dijake in študente, ki so se odločili za poklice, ki jih gospodarstvo potrebuje, ter obenem razbremenili njihove družine.

8. Brez novih neto bremen.

Politične oblasti naj se, s ciljem višje dodane vrednosti in produktivnosti, zavežejo, da ne bo novih dodatnih neposrednih ali posrednih dajatev, tudi dviga dajatev na energente, vodo in ostale dajatve, če ne bodo hkrati vsaj za vrednost zvišanja teh dajatev znižane druge dajatve. Ukrep bi veljal vsaj za čas do 31. 8. 2022.

Test MSP naj se ob tem urgentno uvede za vse zakonodajne postopke, tudi nujne. S tem bo omogočeno, da se ta predlog lahko dosledno uresničuje.

Utemeljitev:

S tem ukrepom bi zagotovili davčno gotovost podjetjem, ki bi lažje namenila sredstva v razvoj, za višjo produktivnost in višjo dodano vrednost. Nujno je izkoristiti čas napovedane konjunktore do leta 2020 za razvojni skok Slovenije in hkrati za njeno pripravo na morebitno novo krizo.

9. Hitra sprostitve delovnih mest, ki jih zasedajo nemotivirani delavci.

Predlagamo uvedbo poenostavljenega postopka redne odpovedi pogodbe o zaposlitvi brez razloga in brez odpovednega roka v okviru dopustne letne kvote; pod pogojem, da delodajalec delavcu plača odpravnino v enaki višini, kot velja za odpoved iz poslovnega razloga, ter nadomestilo plače za čas odpovednega roka, kot sicer velja za odpoved iz poslovnega razloga. Obenem bi bilo podjetje v določenem obdobju zavezano zaposliti novega delavca. Takšna rešitev bi bistveno okrepila trg dobrih delavcev.

Delavci, ki jim na ta način preneha pogodba o zaposlitvi, imajo pravico do nadomestila za brezposelnost pod enakimi pogoji, kot v primeru odpovedi iz poslovnega razloga, vendar največ dvakrat v kateremkoli obdobju 10 koledarskih let.

Letna kvota je odvisna od števila zaposlenih pri delodajalcu na presečni dan:

- presečni dan je 31. 12. predhodnega leta;
- zaposleni, ki se upoštevajo pri izračunu letne kvote, so zaposleni pri delodajalcu s polnim delovnim časom na presečni dan;
- letna kvota znaša pri delodajalcih, ki zaposlujejo:
  - manj kot 50 zaposlenih: največ 1 delavec;
  - 50 do 500 zaposlenih: največ 2 % delavcev;
  - nadaljnjih 500 zaposlenih: največ do 1 % delavcev;
  - nadaljnjih 1000 zaposlenih: največ do 0,5 % delavcev;
  - vsakih nadaljnjih 1000 zaposlenih: največ do 0,1 % delavcev.

Utemeljitev:

Za razvojni skok je nujno dobro ekipno sodelovanje v podjetjih. V času nizke brezposelnosti, ko je bistveno lažje najti novo službo, je pravi čas za to, da motiviranim delavcem to omogočimo tudi s prožnejšo delovno-pravno zakonodajo, manj motiviranim delavcem pa varnost in čas za to, da najdejo delovno sredino, v kateri bodo bolj motivirani za doseganje skupnih ciljev.

10. Odprava ozkih grl pri javni infrastrukturi.

Številna podjetja še vedno nimajo zagotovljene dovolj močne in kakovostne javne infrastrukture za razvoj in širitev podjetij, posebej v industriji in turizmu. Zato predlagamo popis vseh gospodarskih subjektov, ki imajo težave z osnovno infrastrukturo, in urgentno reševanje njihovih težav s prednostnim povečanjem javnih sredstev za te namene.

Utemeljitev:

Država je v krizi namenila bistveno manj sredstev za strateške investicije kot pred njo, kar je povzročilo negativne posledice na prometni infrastrukturi. Številnim podjetjem še vedno ni zagotovljene niti dovolj električne moči in dovolj kvalitetnega javnega električnega omrežja.

11. Proaktivna imigracijska politika.

Podjetja čedalje težje najdejo ustrezne kadre. Izobraževalnega sistema ne moremo tako hitro prilagoditi novim potrebam gospodarstva.

Zato je nujna proaktivna imigracijska politika s tremi cilji:

- čim bolj olajšati zaposlovanje tujih delavcev v časih konjunktore, in sicer profilov, ki jih primanjkuje,
- čim bolj sprostiti omejitve za deficitarne kadre iz tujine,
- proaktivnih promocijskih akcij za privabljanje strokovnih in visoko strokovnih kadrov iz tujine, zlasti tistih iz skupine poklicev prihodnosti (denimo z oglaševanjem v medijih, po avstrijskem vzoru).

Utemeljitev:

Slovenija zaradi konjunktore potrebuje bolj proaktivno politiko odpiranja meja za deficitarne kadre iz tujine, ne le s sporazumi z državami v JV Evropi, ki je sicer slovenski naravni kadrovski bazen, ampak širše. Po drugi strani je nujna proaktivna promocija Slovenije kot destinacije za visoko strokovne kadre, kajti zdajšnja visoka gospodarska rast to omogoča.

Privabljanje tujih deficitarnih in strokovnih kadrov je ključnega pomena, ne le zaradi konjunktore, ampak tudi zaradi demografskih razlogov in pričakovanega vsaj delnega nadaljnega odliva domačih strokovnih kadrov v bolj razvite države.

Nujno je ustvarjanje pogojev za priseljevanje delovne sile in zmanjšanje odseljevanja (zlasti visoko izobražene) delovne sile, je v Poročilu o razvoju 2017 zapisal tudi UMAR. Podobno opozarja Banka Slovenije: »Pomanjkanje delovne sile bo v prihodnje eden glavnih izzivov ohranjanja visoke gospodarske rasti. Potreben bo preskok v produktivnosti dela in dodani vrednosti z usmerjenimi investicijami v visokotehnološke dejavnosti.«

Posebej je pomembna kadrovska okrepitev za pospešitev digitalizacije.

12. Javno spremljanje zaposljivosti diplomantov in obvezna specializacija mladih raziskovalcev.

a. Predlagamo spremljanje kakovosti izobraževanja in ustreznosti programov vseh slovenskih fakultet prek javnih objav o zaposljivosti diplomantov, magistrstov in doktorantov. Rezultati spremljanja zaposljivosti kadrov iz fakultet se objavljajo vsako leto javno.

Utemeljitev:

Strukturna brezposelnost se sicer zmanjšuje, vendar sodelovanje med gospodarstvom in izobraževalnim sektorjem še vedno ni na zadovoljivi ravni. Uvedba vajeništva je šele v povoju. Zelo počasi se uveljavlja večji delež praktičnega pouka v izobraževanju. Premalo je tesnejšega sodelovanja med izobraževalnimi ustanovami in podjetji.

Z javno objavo podatkov o zaposljivosti diplomantov, magistrstov in doktorantov bodo kakovostne fakultete dobile nove reference na trgu, podjetja in drugi zaposlovalci pa referenčni pregled nad izbiro med kandidati za zaposlitev. Sodelovanje med podjetji in fakultetami bi nedvomno postalo tesnejše, ker bi bilo to v interesu fakultet. V drugi fazi bi uvedli delno, z zaposljivostjo diplomantov, magistrstov in doktorantov povezano financiranje izobraževalnih ustanov.

b. Mladi raziskovalci tehniških smeri naj po končanju izobrazbe obvezno opravijo enoletno specializacijo v gospodarstvu. Šele nato se lahko vrnejo na delo na fakulteto. To bi bistveno okrepilo sodelovanje med javnim izobraževanjem in gospodarstvom.

Utemeljitev:

Ta ukrep bi bistveno bolj povezal podjetja s fakultetami, mladim raziskovalcem pa omogočil vpogled v gospodarstvo od blizu, še preden se bodo odločili, kje bi radi delali. Tudi UMAR ugotavlja, da je poslovni sektor od začetka krize precej povečal vlaganja v raziskave in razvoj, sodelovanje z raziskovalnim sektorjem pa je skromno.

Takšno sodelovanje bi nedvomno povečalo tudi investicije v raziskave in razvoj, kar je ta hip kritična točka slovenske gospodarske rasti, zlasti ko gre za investicije v trajnostne tehnologije, procese in produkte.

13. Nižji prispevki v primeru štipendiranja.

Podjetjem naj se v tekočem poslovnem letu za izplačane kadrovske štipendije v preteklem poslovnem letu priznajo dodatne olajšave pri plačilu prispevkov delodajalcev, in sicer v višini 100 % izplačanih štipendij.

Utemeljitev:

V Sloveniji je podeljenih premalo kadrovske štipendij. Zato bi bilo dobro motivirati podjetja, da se bolj proaktivno in promocijsko lotijo podeljevanja kadrovske štipendij in s tem razvoja mladih nadarjenih kadrov. Cilj je bistveno zvišanje števila kadrovske štipendij v državi.

14. Razvojni proračun in zniževanje javnega dolga.

Slovenija prepočasi znižuje javni dolg, navkljub izrazitemu povečanju prilivov v javne blagajne. Da bi odpravili to veliko tveganje v primeru nove krize, je nujno prestrukturirati proračun tako,

da bo možno hitreje zniževati javni dolg, obenem pa povečati razvojne spodbude za podjetja prek olajšav, debirokratizirati uveljavljanje omenjenih olajšav in povečati sredstva za razvoj strateške infrastrukture iz nacionalnih in evropskih virov.

Utemeljitev:

Za obresti bomo v letu 2017 plačali skoraj milijardo evrov, kar je skoraj trikrat toliko kot pred krizo. Po drugi strani je država kljub visoki rasti letos za investicije iz proračuna namenila kar tretjino manj sredstev kot pred krizo, leta 2007.

Banka Slovenije je oktobra 2017 jasno posvarila: »Slovenija prehaja v območje pozitivne proizvodne vrzeli, dolg države pa je relativno visok – v drugem četrtletju 2017 je znašal skoraj 80 % BDP. Zato je ustvarjanje proračunskih presežkov nujno. Ciklični prihodki morajo biti usmerjeni v ustvarjanje prihrankov oziroma zmanjševanje dolga.« V bližnji prihodnosti je nujno bolj kakovostno upravljanje javnih storitev z javnimi sredstvi, hitrejšo zmanjševanje javnega dolga in več sredstev za investicije, R&R.

15. Pregledni podatki na plačilnih listah.

Uvedba preglednih podatkov na vrhu plačilnih list delojemalcev, v naslednjem vrstnem redu:

- **bruto 2** (celoten znesek, ki ga delodajalec plača iz naslova plače zaposlenega)
- dajatve delodajalca
- **bruto**
- skupaj prispevki
- nadomestili za prevoz in prehrano
- **neto plača**
- privatni odtegljaji zaposlenega (kreditni, dodatno pokojninski, prostovoljno zdravstveno, članarine, izvršbe ipd.)
- izplačilo na osebnem računu.

Opcija: predlagamo, da se privatne obveznosti zaposlenih ne obračunavajo oz. odtegujejo več pri plači, temveč, da se to stori ločeno in direktno z osebnih računov zaposlenih.

Utemeljitev:

S pregledno navedbo ključnih podatkov bodo zaposleni bistveno bolj pregledno obveščeni o tem, koliko dajatev delodajalci plačajo iz naslova njihove celotne plače po ključnih postavkah, koliko pa dobijo delojemalci od tega izplačano kot končno neto plačo.

16. Odprava nelojalne konkurence javnih zavodov na trgu.

Vse dejavnosti javnih agencij in zavodov, ki niso nujno javne, naj se prepustijo trgu. Javni sektor naj se temu primerno optimizira oziroma osredotoči na kakovost javnih storitev, ki so najbolj pomembne za slovenske prebivalke, prebivalce in ustanove.

Utemeljitev:

Številne javne agencije in zavodi s svojimi produkti na trgu zaradi javnega (so)financiranja dosegajo netržne, nižje cene, s tem pa povzročajo nelojalno konkurenco zasebnim tekmečem.